

Nismo se še povsem navadili na že dobro leto trajajoče spremembe, ukrepe, prilagoditve, izginotje javnega naravovarstva iz javnega življenja, vedno vnovične ministrove destrukcije s programom (pa tudi prejšnjih brez njega), neposlušnosti, neposlušanja in nespoštovanja. Vsaj za nekatere ljudi in dejavnosti pa je bilo to obenem tudi obdobje priložnosti. Med njimi tudi to, da so se naša društva v nekem delu še bolj odprla, se člansko okrepila, prestavila nekaj svojih aktivnosti tudi na splet in tako v delu ozaveščanja o potrebah po ohranjanju narave svoje javno poslanstvo še učinkoviteje izvajala. Večkrat so tudi predstavljala našo bogato biotsko pestrost, ki nam pred očmi zaradi čedalje večjih pritiskov izginja. In to očitno izginja, četudi za tovrstno merjenje kot država ne storimo dovolj. A vendar se počasi, počasi prebujata tudi miselnost, da so to vsebine, na katere moramo in zmoremo biti pozorni.

V tem duhu je nastajala tudi tokratna številka biltena. Medija, ki ponuja javni prostor širjenja tovrstnih vsebin. Med člani, za članke, a tudi za druge javnosti in od njih. Več sto je rednih bralcev, ki ta medij listate, a je mnogo tudi teh, ki se po njem premikate z miško ali tipkovnico. Tudi k oddaji prispevkov ste vabljeni prav vsi, ne glede na člansko izkaznico, ki v tem oziru ni pomembna. Veseli me, da smo tudi pri tej izdaji sodelovali z vsemi temi skupinami. Društva in posamezniki, vključno s študenti, ter tudi druge organizacije predstavljamo svoje delo, delimo utrinke iz »svojega« sveta, tudi s cilji že 101 leto stare *Spomenice*, pa zavoljo širjenja znanja in zavesti. Sodelujemo z avtorji, ki ste člani društev, in tudi drugimi, ki se ukvarjate s proučevanjem oz. varstvom narave. S skupnimi močmi tudi v že desetletniku sledimo poslanstvu *Trdoživa*, ki objavlja najrazličnejše zanimivosti in novice iz sveta raziskav slovenske favne in flore ter prispeva k razvoju terenske biologije pri nas in povezovanju ter sodelovanju slovenskih nevladnih in drugih organizacij ter poznavalcev in ljubiteljev narave. Obenem pa dviguje ravni znanja vseh, ki se s tem področjem ukvarjamo, in v pisni obliki dokumentira ter ohranja tako dogodke kot zanimiva opazovanja, ki bi sicer izginili v pozabo ali bi za vedno ostali neobjavljeni.

Nekoliko manj smo bili uspešni pri pridobivanju finančnih sredstev za tekoči letnik, temu primerno smo žal morali tudi poseči v obseg in številčnost tokratne izdaje. A sem kljub rjavim tonom te številke prepričan, da boste s pisano vsebino zadovoljni.

Zadovoljni pa ne moremo biti ob vedenju, da si država finančnih sredstev za naravo »ni resno zaželela« iz vira evropskega mehanizma za okrevanje in odpornost, kjer morajo zelene politike v nacionalnih načrtih predstavljati vsaj 37 % vseh namenskih sredstev. Služba vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK) trdi, da slovenski načrt namenja zelenim ciljem 43,5 % sredstev, medtem ko Umanotera – Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, ki koordinira mrežo Plan B, za te cilje v načrtu prepoznava le 18–22 % načrtovane porabe sredstev. Biotsko pestrost bomo, kot sledi iz slovenskega načrta, varovali in ohranjali npr. z revitalizacijo razvrednotenih urbanih območij (zemljišč in objektov), z izgradnjo Centra za semenarstvo, drevesničarstvo in varstvo gozdov, ukrepi varstva pred naravnimi nesrečami in protipoplavnimi zaščitami ter regulacijami pretokov. Pri energetske politiki se omenja tudi postopke prevlade druge javne koristi nad javno koristjo ohranjanja narave. A načrt na več mestih sporoča, da nepotrebnih škod naravi ne bomo povzročali. Zato imamo 11. julija referendum, kajne?

Bolj trajno pa pri okoljskem ministru teče tudi postopek ustanovitve Sveta za trajnostni razvoj in varstvo okolja, ki je po *Zakonu o varstvu okolja (ZVO)* njegovo nepoklicno posvetovalno telo, ustanovljeno za presojanje politik varstva okolja. Svet je sestavljen iz šestih strokovnjakov za varstvo okolja, ki jih skupaj predlagajo Slovenska akademija znanosti in umetnosti ter univerze, štirih predstavnikov gospodarstva, ki jih predlagajo štiri zbornice, in štirih predstavnikov okoljevarstvenih nevladnih organizacij (NVO). Postopek imenovanja članov iz vrst NVO je bil zaključen 2. novembra 2020. A postopek konstitucije Sveta še poteka, ker ga je »upočasnilo slabo epidemiološko stanje in treba je še dokončno uskladiti predloge drugih predlagateljev, saj so določene skupine predlagateljev predlagale preveč kandidatov«, so sporočili z ministrstva. Sporočajo še, da pričakujejo, da bo Svet kmalu ustanovljen.

Trajno je spregledan tudi pomen politik ohranjanja narave, načrtno ali ne. Tako tudi ne preseneča, da Evropska komisija očita Sloveniji nespoštovanje evropskega prava na področju varstva travniških vrst in habitatov, o čemer smo v *Trdoživu* že poročali, in nas poziva, naj aktivno izvajamo politike preprečevanja in obvladovanja vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst ter k izboljšanju pravne podlage za dostop do

pravnega varstva v okoljskih zadevah, tako za prebivalstvo kot za NVO. A »mi« v Sloveniji se raje ukvarjamo še z dodatno destabilizacijo služb naravovarstva, menda nenačrtovano s spremembo *ZVO* odstranjujemo pravno definicijo narave, si »nagajamo« z dokazovanjem oz. ohranitvijo statusov ter uvajamo novo kategorijo prostoživečih živali. S spremembo *Zakona o zaščiti živali* to postajajo še tudi »prostoživeče mačke, ki so podivjane potomke zapuščenih domačih mačk, ki živijo v okolju neodvisno od človeka in se stiku s človekom izogibajo«.

SVRK se pojavlja v še eni za ohranjanje narave neljubi zgodbi, in sicer pri izvedbi najmanj z *Zakonom o nevladnih organizacijah* neskladnega razpisa za sofinanciranje projektov, po domače znanega kot norveški razpis. V njem SVRK diskriminira med NVO ter jih obenem postavlja v občutno neenak položaj z drugimi pravnimi oblikami, ki se lahko na razpis prijavijo.

V tem oziru niso prav nič boljši na Ministrstvu za javno upravo s svojim razpisom za digitalno preobrazbo nevladnih in prostovoljskih organizacij ter povečanje vključenosti njihovih uporabnikov v informacijsko družbo! Prijavitelji morajo poleg statusov v javnem interesu imeti v enem od zadnjih let več deset tisoč evrov prihodkov, slednji pogoj pa velja tudi za partnerje. Ohranjanje narave je resda del ciljev razpisa, a očitno ne tudi del poznavanja področja in stanja v državi s strani pristojnih služb.

No, medtem so razpisi MOP, namenjeni projektom ali delovanju NVO za ohranjanje narave, le še oddaljen spomin.

Nespregledano pa ni ostalo delo dr. Matjaža Gregoriča, ki mu je Slovenska znanstvena fundacija podelila priznanje Prometej znanosti za odličnost v komuniciranju v letu 2020. Skupaj s sovoditelji si ga je zaslužil s podkastom *Metamorfoza*, ki ga ustvarjajo od 29. 9. 2015 dalje in prek njega v že več kot 150 oddajah delijo novice, zanimivosti in bizarnosti s področja biologije organizmov. Čestitke!

Jubilejne čestitke za 20-letni obstoj in delovanje pa dvema našima izdajateljema! Na še mnoga leta, tako vam, kot netopirjem in morskim sesalcem.

Vabljeni k oddaji prispevkov za naslednje številko. Rok za oddajo je 1. oktober. Do takrat vam želim prijetnega branja in obilo poletnih, tudi terenskih, užitkov. ✨